

## POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie ze skargi T. B.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 21 sierpnia 2018 r., sygn. akt II Ca (...)

w sprawie z powództwa T. B.

przeciwko J. B.

o obniżenie alimentów,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 stycznia 2020 r.,

**1. odrzuca skargę;**

**2. zasądza od skarżącego na rzecz pozwanej kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania skargowego.**

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 marca 2018 r. Sąd Rejonowy w W. oddalił powództwo T. B. przeciwko J. B. o obniżenie alimentów.

Sąd Okręgowy w Ś. wyrokiem z 21 sierpnia 2018 r. uchylił zaskarżony wyrok w zakresie obniżenia alimentów za okres od 9 czerwca 2015 r. do 25 października 2016 r. i w tej części pozew odrzucił oraz oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Powód zaskarżył skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wyrok Sądu Okręgowego w Ś. w części oddalającej apelację.

Powód wskazał, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest i nie było możliwe w drodze innych środków prawnych, w tym w szczególności przy uwzględnieniu wyłączenia w tego rodzaju sprawach dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, którego celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Jest dopuszczalna w sytuacji, w której skarżący wykaże, że nie mógł w drodze użycia innych środków prawnych doprowadzić do zmiany lub uchylecia prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji (art. 424<sup>1</sup> § 1 k.p.c.), co harmonizuje z wymaganiem konstrukcyjnym skargi wymienionym w art. 424<sup>5</sup> § 1 pkt 5 k.p.c., polegającym na wykazaniu przez skarżącego, że wzruszenie prawomocnego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Powinno to nastąpić przez przeprowadzenie w skardze umotywowanego wyводу prawnego wykazującego, że w sprawie nie przysługuje skarżącemu jakiegokolwiek inny, niż wniesiona skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem, środek zaskarżenia prowadzący do zmiany lub uchylecia wyroku objętego rozpatrywaną skargą. Nie chodzi tu przy tym tylko o skargę kasacyjną lub skargę o wznowienie postępowania, ale także o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylene wyroku, ewentualnie służące pozbawieniu lub ograniczeniu wykonalności orzeczenia.

Taki nowy środek prawny stanowi (od 3 kwietnia 2018 r.) skarga nadzwyczajna, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka, i obywatela określone w Konstytucji RP albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Z ustawy tej wynika, że uwzględnienie przez Sąd Najwyższy skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398<sup>15</sup> i 398<sup>16</sup> w związku z art. 95 ustawy o SN - prowadzi do uchylecia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylecia zaskarżonego orzeczenia

i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji przyczyny „szkody judykacyjnej”, której wystąpienie zarzuca skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i której naprawieniu ma służyć orzeczenie stwierdzające tę niezgodność.

Wprowadzenie skargi nadzwyczajnej stawia w nowym świetle kwestię dopuszczalności zaskarżenia prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie skargą o stwierdzenie jego niezgodności z prawem.

Zmiana lub uchylenie wyroku może bowiem prowadzić do wyeliminowania źródła szkody judykacyjnej wywołanej przez wydanie zaskarżonego orzeczenia i w konsekwencji uczynić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa bezprzedmiotową (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121 i z 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, niepubl.). Jest oczywiste, iż spełniając wymagania określone art. 424<sup>5</sup> § 1 pkt 5 k.p.c., wnoszący skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej.

Mając ponadto na względzie, że przyczyny uwzględnienia skargi nadzwyczajnej są zbieżne z przyczynami uwzględnienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.S.N.), a także biorąc pod uwagę unormowanie zawarte w art. 89 § 4 u.S.N., należy przyjąć, iż począwszy od dnia 4 kwietnia 2018 r. strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424<sup>5</sup> § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 u.S.N.) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424<sup>8</sup> § 1 k.p.c.

Uprzedzając argument, że skargę nadzwyczajną mogą złożyć jedynie podmioty wskazane w art. 89 § 2, zaś w odniesieniu do orzeczeń, które uprawomocniły się przed dniem 3 kwietnia 2018 r. - podmioty określone w art. 115 § 1a ustawy o SN, nie zaś strona osobiście i samodzielnie, należy zwrócić uwagę, że inicjatywa zaskarżenia określonego orzeczenia musi wyjść od strony

zainteresowanej jego wzruszeniem. Decyzja o wniesieniu skargi nadzwyczajnej istotnie została zarezerwowana dla wymienionych w ustawie o SN organów, ale zwrócenie się do tych podmiotów o złożenie skargi nadzwyczajnej wyczerpuje powinność wykorzystania przez stronę wszystkich dostępnych instrumentów prawnych mających na celu wzruszenie wadliwego, w jej ocenie, orzeczenia. Dopiero negatywna decyzja uprawnionego podmiotu co do złożenia skargi nadzwyczajnej otwiera stronie drogę do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2019 r., II CNP 55/18).

W rozpoznawanej sprawie, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem została wniesiona w dniu 10 czerwca 2019 r., a zatem już pod rządami obowiązującej ustawy o Sądzie Najwyższym. Skarżący nie wykazał, aby zwrócił się z wnioskiem do jednego z organów określonych w art. 115 § 1a ustawy o Sądzie Najwyższym o złożenie skargi nadzwyczajnej od tego wyroku.

Z tych względów skarga powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlega odrzuceniu na podstawie art. 424<sup>8</sup> § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398<sup>21</sup> k.p.c. oraz art. 424<sup>12</sup> k.p.c.